

2017-09-08

BYGGNADS
VÅRDS
FÖRENINGEN

Nacka Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Överklagande komplettering

Mål nr P 1535-17 Avdelning 3

Detaljplan för Nobel Center på Blasieholmen, del av Norrmalm 3:43 m.fl., i stadsdelen Norrmalm.

Svenska byggnadsvårdsföreningen, SBF, har beretts tillfälle att senast den 14 september 2017 utveckla grunderna för föreningens överklagande, utöver vad som anförs i sak i överklagandet till Länsstyrelsen daterat 2016-05-11. SBF anför följande och hänvisar i övrigt till sitt tidigare överklagande.

Motivering, komplettering

Begreppet påtaglig skada på riksintresset - lagens syfte

I överklagandet till Länsstyrelsen hävdar SBF på ett antal grunder att om detaljplanen för Nobel Center genomförs skulle de negativa effekterna för stadsbilden och utplånandet av den unika hamnmiljön innebära påtaglig skada på flera av uttrycken för riksintresset *Stockholms innerstad med Djurgården*.

I miljökonsekvensbeskrivningen, som hör till planförslaget, sker bedömningen av påverkan på riksintresset i tre nivåer - stor, måttlig respektive liten omfattning. Bedömningen av påverkan på riksintresset lyder sammanfattningsvis i miljökonsekvensbeskrivningen: "Detaljplanen bedöms medföra måttligt negativa konsekvenser för värden kopplade till riksintresset. För några uttryck i riksintresset bedöms planen medföra risk för stor negativ påverkan ..."

När det gäller påverkan på de olika uttrycken för riksintresset lyder bedömningarna:

- *risk för stor negativ konsekvens* för "byggnader som hör ihop med sjöfarten"
- *måttlig-stor negativ konsekvens* för uttrycket "Stockholm som stenstad" och för berättelsen "hamnanläggningar från skilda tider"
- *måttlig negativ konsekvens* för berättelsen om "Stockholm som sjöfartsstad", för uttrycket "1600-talets stadsplan", för påverkan på Stockholms siluett samt för vissa viktiga vyer och blickfång.

I regeringens proposition med förslag att införa miljöbalken anför lagstiftaren angående riksintressen att "med uttrycket påtagligt kan påverka" utesluts bagatellartad påverkan samt att "sådana åtgärder åsyftas som kan ha bestående negativ inverkan på det aktuella intresset". (Prop. 1997/98:45, del 2, punkt 5.13, 3 kap 2§, sid 30). SBF tolkar lagstiftarens förklaring så att *all påverkan som inte kan anses bagatellartad är påtaglig* vilket innebär en låg tröskel för påtaglig skada samt att *syftet med lagstiftningen är att skydda riksintressena mot alla sådana åtgärder som medför irreversibel skada på riksintresset*.

Om man ser till de tre nivåerna i miljökonsekvensbedömningarna skulle möjligen *liten* omfattning kunna jämföras med den bagatellartade påverkan som nämns i förarbetena till miljöbalken. SBF hävdar dock att *måttlig* eller *stor* påverkan inte kan anses vara bagatellartad. Mot

bakgrund av lagstiftarens uttalande är det i detta ärende synnerligen anmärkningsvärt att måttlig och t.o.m. stor negativ konsekvens i miljökonsekvensbeskrivningen inte bedöms som påtaglig skada på riksintresset. Dessutom anser SBF att värdena undervärderats i miljöbedömningen, d.v.s. att de negativa konsekvenserna borde ha bedömts som stora för flera av uttrycken för riksintresset främst för påverkan på Stockholms siluett och för vissa blickfång och vyer. Som SBF anför i det tidigare överklagandet borde således den självklara slutsatsen av bedömningen av förslagets konsekvenser vara att ett genomförande av detaljplanen leder till påtaglig skada på riksintresset.

Därutöver bör nämnas att när det gäller hamnmiljön anføres i *Byggnadshistorisk förundersökning, Blasieholmsudden, del av Norrmalm 3:43* upprättad av Stadsmuseet bland annat att "Tullhuset och varuskjulen är mycket betydelsefulla för förståelsen av Stockholms och Sveriges merkantila och maritima historia. [...] Tullhuset och varuskjulen visar även på industrialiseringens betydelse under 1800-talets andra hälft och hur Stockholm blev en storstad med ökade handelsförbindelser. [...] Alla tre byggnaderna är ett fint miljöskapande inslag på Blasieholmen och bidrar till upplevelsen av och kunskapen om stadens långa beroende av vattnet."

I nämnda proposition anges vad gäller riksintressen också att "Bestämmelsen är vidare avsedd att skydda sådana kulturmiljöer som dokumenterar olika utvecklingsperioder i vårt lands historia". (Prop. 1997/98:45, del 2, punkt 5.13, 3 kap 6§, sid 33). SBF tolkar lagstiftarens mening så att *det är inte bara de kulturhistoriska värdena i sig exempelvis bevarade byggnader utan platsens hela innehåll som vittnesbörd om ett historiskt skeende som ska skyddas.*

Den unika hamnmiljön är ett utmärkt exempel på just en sådan kulturmiljö som tydligt belyser sjöfartens betydelse för Stockholms utveckling. Som SBF hävdar i det tidigare överklagandet är det alltså lagstridigt att utplåna denna miljö som så tydligt vittnar om stadens historia.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att förslaget till detaljplan medför negativa konsekvenser vilka ej kan anses vara bagatellartade. SBF anser dessutom att den negativa påverkan undervärderats för flera av uttrycken för riksintresset. Ett genomförande av planen skulle medföra irreversibla åtgärder som innebär en bestående negativ påverkan på riksintresset. SBF hävdar därför, utöver tidigare anförda skäl, med hänvisning till det uttalade syftet med lagstiftningen att detaljplanen medför påtaglig skada på riksintresset och att detaljplanen därför strider mot miljöbalken 3 kap 6§.

Buss- och båttrafik

I överklagandet till Länsstyrelsen påtalar SBF att framkomlighet och parkeringsmöjlighet för turistbussar är olösta frågor i detaljplanen. Detta framgår av trafikutredningen som hör till planförslaget. Stockholms stadskärna har jämfört med stadskärnor i andra storstäder en mycket begränsad yta. Framförallt under turistsäsongen råder stor trängsel bland annat till följd av turistbussarna. Antalet kryssningsresenärer ökar kraftigt år från år och den busstrafik som Nobel Center kommer att generera skulle avsevärt öka trängselproblemen i stadskärnan något som också påtalats av företrädare för bussbranschen.

I överklagandet anför SBF vidare att detaljplanen innebär att ett av de sista centralt belägna hamnområdena tas i anspråk för annat ändamål än sjöfart utan att ens sjöfartens behov utretts. Detta har påtalats av företrädare för sjöfarten och Stockholms Handelskammare har i år lagt fram en rapport *Kampen om kajerna* i vilken en strategi för sjöfarten i huvudstadsregionen efterlyses.

SBF har också noterat att Länsstyrelsen i Stockholm i *Rapport 2005:17* om riksintresset Stockholms Hamn anför följande: "Hamndelen Strömkajen/Nybroviken är av regionalt intresse. Det är viktigt för den totala verksamheten i Stockholms Hamn och för skyddet av riksintresset att även hamndelar som inte omfattas av riksintresset kan behålla den verksamhet som finns där nu och som i vissa delar även förväntas öka. Dessa hamndelar utgör även ett viktigt inslag i hamnmiljön."

SBF har vidare noterat att kommunfullmäktige så sent som 2015-06-15 antog rapporten *Kajstrategi för Stockholms hamnar*. I rapporten anförs bland annat "Även ianspråktagande av delar av Blasieholmen för det blivande Nobelcentret kommer sannolikt att innebära begränsad användning av kajerna för rörlig sjöfart."

Trafikfrågorna är således inte utredda varken för projektet Nobel Center i sig eller för följeffekter i ett större perspektiv. Om Nobel Center byggs på Blasieholmen kommer trängseln med turistbussar att öka kraftigt i den redan trånga stadskärnan och möjligheterna att utveckla kollektivtrafik per båt i staden och ut i skärgården kommer sannolikt att försvåras. Dessa frågor berör stadsmiljöns kvalitet i hela den centrala innerstaden. SBF anser mot denna bakgrund att yttranden bör inhämtas över planförslaget från sakkunniga inom områdena buss- och båttrafik.

SBF hemställer därför att domstolen remitterar förslaget till detaljplan för Nobel Center för bedömning av projektets effekter

- dels till Stockholms läns Bussbranschförening vad gäller framkomligheten i Cityområdet och på Blasieholmen för ytterligare turistbussar och
- dels till Sjöfartsverket vad gäller möjligheterna till en långsiktig utveckling av kollektivtrafik på vatten.

För Svenska byggnadsvårdsföreningen dag som ovan

Vicki Wenander
Ordförande

Kristina Berglund
Vice ordförande

Svenska byggnadsvårdsföreningen grundades 1975 och är en oberoende icke vinstdrivande, ideell förening med cirka 6000 medlemmar. Föreningen är en miljöorganisation vars huvudsakliga ändamål är att sprida och förmedla kunskap om byggnadsvård och sunt byggande, att slå vakt om vårt byggda och gröna kulturarv och nyttja detta som en resurs i stadsutvecklingen samt att främja en god stadsmiljö och god kvalitet i övrigt i nutida stadsplanering.